

Treballar a consciència

Qui desitja ser sant, no té prou amb treballar: ha de treballar bé, esforçant-se, acceptant els fracassos, i aprenent a viure les virtuts -com la paciència o la caritat- en la seva ocupació diària. Us oferim un nou text editorial sobre la santificació del treball.

19/09/2009

Si volem de veritat santificar el treball de debò, cal complir ineludiblement la primera

**condició: treballar, i treballar bé!,
amb serietat humana i
sobrenatural. [1]**

Ja hem vist, en un article precedent, que treballar per un motiu sobrenatural és com l'ànima de la santificació del treball. [2] Ara ens detindrem a considerar que la matèria, per així dir-ho, a la qual dóna vida aquest ànima és el treball ben fet. El motiu sobrenatural, si és autèntic amor a Déu i al proïsme, reclama necessàriament que maldem per fer la nostra tasca el millor possible.

Sant Josepmaria va ensenyar que la santificació del treball suposa la bona realització del treball mateix, la perfecció també humana, el bon compliment de totes les obligacions professionals entramades amb les familiars i socials. Cal treballar a consciència, amb sentit de responsabilitat, amb amor i

perseverança, sense deixadesa ni lleugereses.

Per meditar amb fruit aquest ensenyament, convé observar que quan parlem de "treballar bé" ens referim sobretot a l'activitat de treballar, no al resultat del treball.

Pot succeir que hom treballi bé i no obstant això la tasca surti malament, ja sigui per una equivocació involuntària o per causes que no depenen d'un mateix. En aquests casos –que es presenten sovint– apareix amb claredat la diferència entre qui treballa amb sentit cristià i qui cerca principalment l'èxit humà. Per al primer allò que té valor és, sobretot, la mateixa activitat de treballar i, encara que no hagi obtingut un bon resultat, sap que no s'ha perdut res del que ha procurat fer bé per amor a Déu i afany de corregir amb Crist; per això no es rebel·la davant les contrarietats –

mirant de superar-les—, sinó que veu la possibilitat d'unir-se més a la Creu del Senyor. En canvi, per al segon, tot s'ha malaguanyat si no ha sortit bé. Evidentment, qui pensi d'aquesta manera mai no entendrà què és santificar el quefer professional.

Treballar a consciència és treballar amb perfecció humana per un motiu sobrenatural. No és treballar humanament bé i "després" afegir un motiu sobrenatural. És quelcom més profund. És l'amor a Déu el que ha de portar un cristià a realitzar amb perfecció la seva tasca, perquè **no podem oferir res al Senyor que, dins les pobres limitacions humanes no sigui perfecte, sense màcula, fet atentament així mateix en els detalls més mínims: Déu no accepta les potineries. No oferiu res que tingui defecte, ens amonesta l'Escriptura Santa, puix que no seria digne d'Ell (Lv 22, 20).**

Quan es procura actuar d'aquesta manera és normal que el treball surti bé i s'obtinguin bons resultats. Més encara, és freqüent que qui cerca santificar el treball destaquï professionalment entre els seus iguals perquè l'amor a Déu impulsa a **excedir-se gustosament, i sempre, en el deure i en el sacrifici.** [4] Però cal no oblidar mai –paga la pena de repetir-ho– que Déu permet de vegades contradiccions i fracassos humans perquè purifiquem la intenció i participem de la Creu del Senyor. I això no significa que no s'hagi treballat bé i santificat aquesta tasca.

Virtuts humanes en el treball

El treball ben fet posa en pràctica les virtuts humanes informades per la caritat. **És tota una trama de virtuts que es posa en joc, en exercir el nostre ofici, amb el propòsit de santificar-lo: la fortalesa, per a**

perseverar en la nostra labor, a pesar de les naturals dificultats i sense deixar-se vèncer mai per l'atabalament; la temperància, perquè sigui gastada sense reserves i per tal de superar la comoditat i l'egoisme; la justícia, per al compliment dels nostres deures envers Déu, envers la societat, la família, els col·legues; la prudència, per saber en cada cas què convé fer, i llançar-nos a l'obra sense dilacions... I tot, insisteixo, per Amor. [5]

Totes les virtuts humanes són necessàries, perquè formen un entramat en què els fils es reforcen entre si. Però hi ha un ordre entre elles: uns fils que es posen abans que altres, el mateix que en teixir un tapís.

Com la primera condició és treballar i treballar bé, es comprèn que el fundador de l'Opus Dei destaquí dues

virtuts humanes –la laboriositat i la diligència–, que es confonen en una sola: en l’afany de treure profit dels talents que cadascú ha rebut de Déu. [6]

Com en la paràbola de l’Evangeli, el Senyor ens ha atorgat els talents necessaris per complir la missió de posar-lo a l’entranya de les activitats humanes santificant la professió. No és lícit comportar-se com el servent dolent i mandrós [7] que va enterrar el talent rebut. Déu vol que fem rendir, per amor seu, els dons que ens ha donat. I per a això cal treballar amb interès i constància, amb rigor, amb qualitat humana, posant tot l’esforç necessari.

La laboriositat i la diligència inclinen juntes a afrontar el treball que s’ha de fer, no qualsevol cosa o el que abelleix, i a realitzar-ho com i quan cal. **Qui és laboriós aprofita el temps, que no solament és or, sinó**

glòria de Déu! Fa el que ha de fer i està pel que fa, no pas per rutina, ni per esmerçar-hi les hores, sinó com a fruit d'una reflexió atenta i ponderada. Per això és diligent. L'ús normal d'aquest mot – diligent– ens n'evoca ja l'origen llatí. Diligent ve del verb *diligo*, que és amar, apreciar, escollir com a fruit d'una atenció prou esmerada i curosa. No és diligent qui es precipita, sinó qui treballa amb amor, amb exquisitat. [8]

A la laboriositat s'oposa la mandra, vici capital i mare de tots els vicis. [9] Una de les seves formes és la tardança en el compliment de les obligacions: [10] ajornant allò que costa i donant prioritat a altres coses que agraden més o exigeixen menys esforç. **No deixis la feina per a demà, [11]** aconsella sant Josepmaria, **en altres ocasions, amb excuses falses, som massa còmodes, ens oblidem de la**

**beneïda responsabilitat que pesa
damunt les nostres espatlles, ens
conformem amb allò que basta per
a sortir del compromís, ens
deixem arrossegar per raons
enganyoses perquè ens estiguem
amb les mans plegades, mentre
Satanàs i els seus aliats no fan
vacances. [12] No servim Déu amb
lleialtat **quan podem ésser
assenyalats com a dropos,
informals, frívols, desordenats,
mandrosos, inútils...** [13]**

Per l'extrem oposat, la laboriositat es deforma quan no es posen els deguts límits a la feina, exigits pel descans necessari o per l'atenció a la família i als altres relacions que s'han de cuidar. Sant Josepmaria posa en guàrdia davant el perill d'una dedicació desmesurada a la feina: la "profesionalitis", com anomena a aquest defecte per donar a entendre que es tracta d'una espècie

d'inflamació patològica de l'activitat professional.

El quefer professional és camp per a l'exercici de totes les virtuts humanes, imitant l'exemple dels anys de Jesús a Natzaret. L'ordre i la serenitat, l'alegria i l'optimisme, la fermesa i la constància, la lleialtat, la humilitat i la mansuetud, la magnanimitat, i totes les altres virtuts, fan del treball professional terreny fecund que s'omple de fruits amb la pluja de la gràcia.

En la seva predicació sobre les virtuts humanes en el treball, sant Josepmaria recorre amb freqüència a l'al·legoria de l'ase. **¡Tant de bo adquireixis —les vols aconseguir— les virtuts del ruquet!: humil, dur per al treball i perseverant, tossut!, fidel, seguríssim en el seu pas, fort i —si té bon amo— agraït i obedient.** [14]

En particular es fixa en el treball del "ase de sínia": **«Beneïda perseverança la del burret de sínia! -Sempre al mateix pas. Sempre les mateixes voltes. -Un dia i un altre: tots iguals. Sense això, no hi hauria maduresa en els fruits, ni ufanor a l'hort, ni tindria aromes al jardí. Porta aquest pensament a la teva vida interior».**
[15]

L'exemple li serveix per a encomiar la perseverança en el treball i en el compliment dels deures, per elogiar la fermesa i, especialment, la humilitat de qui se sap instrument en les mans de Déu i no s'atribueix a si mateix el mèrit de les obres que realitza.[16]

La metàfora és d'origen bíblic. Sant Josepmaria la presa de l'oració del salmista, citant sovint en llatí: «ut iumentum factus sum apud te...», «com un ase sóc davant de Tu, i

estaré amb tu. M'has pres amb la mà dreta, em guies segons què desitjàveu i després m'acolliràs a la teva glòria »(Sl 72 [73] 22-24).

Contempla també la figura de l'ase escollit pel Senyor per la seva entrada triomfal a Jerusalem (cfr.Mc 11,2- 7), considerant que **Jesús s'acontenta amb un pobre animal, per tron [17]**: «un burret va ser el seu tron a Jerusalem!». [18] Amb això, comenta el Beat Àlvar, vol ensenyar a «treballar amb humilitat i perseverança, perquè també nosaltres puguem ser tron del Senyor», [19] deixant-li regnar en el propi cor i posar-li així a la cimera de les activitats humanes, no obstant les personals misèries. [20]

Sense la lluita per practicar diàriament aquestes virtuts humanes en el treball és fàcil caure en l'error dels qui es consideren cristians "practicants" perquè assisteixen a uns actes de culte i reciten unes

oracions, però deixen que la seva vida professional discorri, més o menys descaradament, al marge de la moral cristiana, amb faltes de justícia, de veracitat, d'honradesa...

Una feina d'aquest gènere no és agradable a Déu, i no pot dir-se que estigui ben feta, ni santificada, encara que obtingui resultats brillants als ulls humans i destaquï per la seva perfecció tècnica en alguns aspectes. Sant Josepmaria ha ensenyat sempre a posar en pràctica la fe –a encarnar-la!– en el treball professional, amb unitat de vida. I això s'aconsegueix mitjançant les virtuts humanes informades per la caritat.

Sense la caritat, l'esforç humà no és suficient per santificar el treball, perquè la caritat –l'amor sobrenatural a Déu i a les ànimes– és l'essència de la santedat. Un cristià que sigui molt eficaç, si falta a la

caritat no santifica el treball. En realitat tampoc pot dir-se que treballi molt bé, perquè la caritat va dins les virtuts, i la seva manca es manifesta abans o després en la fallida d'aquestes: en injustícies, en odis, en ira, en enveja...

L'amor a Déu no és un sentiment inoperant. És l'acte de la virtut teologal de la caritat que, junt amb la fe i l'esperança, ha de governar la realitat concreta de la vida d'un fill de Déu mitjançant l'exercici de les virtuts humanes. Només així podem identificar-nos amb Crist, perfecte Déu i perfecte Home.

Coses petites

Les virtuts cristianes es manifesten i es desenvolupen en l'activitat professional ordinàriament a través de coses petites. La mateixa laboriositat, que d'alguna manera és la condició de les altres virtuts en el treball, no consisteix només a

treballar força, perquè no cal oblidar que **a força de descurar detalls, pot fer-se compatible treballar sense parar i viure com un perfecte gandul.** [21]

Aquesta virtut pot perdre el seu valor genuí si es descuida la lluita en aquells detalls d'ordre a què potser no se sent inclinació, o de puntualitat en començar i acabar el treball, o es posterga l'atenció a la família, o es desatenen les iniciatives apostòliques amb l'excusa que la feina absorbeix gairebé totes les energies. L'atenció de les coses petites protegeix d'aquest perill perquè custòdia la rectitud d'intenció, ja que molts detalls només brillen davant Déu. **La santedat no consisteix a fer coses cada dia més difícils, sinó a fer-les cada dia amb més amor.** [22]

Una altra cosa és el "perfeccionisme", el defecte de cercar com a fi la perfecció per la perfecció en el

resultat exterior del treball. Aquest defecte amaga una deformació de les virtuts humanes, palesa que s'ha perdut la visió de conjunt, el sentit de la prudència que dicta de vegades que el millor és enemic de lo bo, perquè pretendre el millor portaria a descuidar altres exigències del treball ben fet, com acabar-lo en el termini oportú. El perfeccionisme és un succedani de la perfecció, que revela amor propi i complaença vana, i és necessari combatre'l amb el realisme de la humilitat cristiana que sap reconèixer les pròpies limitacions i confiar en Déu.

Ell ha creat tot per amor, i les seves obres són perfectes: *Dei perfecta sunt opera*. [23] El nostre treball és una participació en l'obra creadora, [24] i ha de ser també perfecte, en allò que depèn de les nostres forces, amb la gràcia de Déu.

L'atenció de les coses petites caracteritza la manera divina de treballar d'un fill de Déu, perquè manifesta la perfecció de l'amor. I és fonamental arribar a ser contemplatiu en el treball, perquè així com Déu va crear i va veure que era bo [25] –va contemplar el reflex del seu Amor i Veritat en el que havia creat– anàlogament, amb la infinita distància que comporta aquí l'analogia, el nostre treball serà bo i mitjà de contemplació si és una tasca no sols acabada fins al detall, sinó duta a terme amb rectitud moral. Així el treball serà oració. Oració contemplativa, perquè un treball realitzat amb perfecció, posant amor en les coses petites, permet descobrir allò diví que en els detalls s'amaga. [26] Per això, concloïa sant Josepmaria, quan un cristià exerceix amb amor la més intranscendent de les accions diàries, allò sobreïx de la transcendència de Déu. [27]

Aprendre a treballar bé

El panorama meravellós que s'obre davant els ulls ha de ser posat per obra en la nostra vida. No n'hi ha prou amb voler fer el bé, sinó que cal saber fer-ho. [28] Servir Déu i els altres amb la nostra feina requereix preparació, competència no sols tècnica sinó moral, humana i cristiana.

Per servir, servir; són unes paraules que sant Josepmaria Escrivà volia gravar als nostres cors perquè no oblidéssim que no és suficient la "bona voluntat" per ser un bon metge o una bona mestressa, sinó que hi calen coneixements i virtuts. **No crec en la rectitud d'intenció de qui no s'esforça a assolir la competència necessària, amb el fi d'acomplir com cal les feines que li han estat encomanades.** [29]

La "formació professional" per santificar el treball no consisteix

només en uns coneixements teòrics previs. Cal molt més, com s'ha dit abans: fan falta virtuts humanes informades per la caritat. Per aquest motiu, principalment, la formació professional dura tota la vida, i es millora dia a dia posant interès a créixer en les virtuts cristianes. **Però en cap cas, no n'hi prou amb l'afany de posseir aquestes virtuts: cal aprendre de practicar-les.**

Discite benefacere* (Is 1, 17), apreneu fer el bé. Cal exercitar-se habitualment en els actes corresponents –fets de sinceritat, de veracitat, d'equanimitat, de serenitat, de paciència–, perquè «obres són amors» i no és possible això d'estimar Déu només de paraula, sinó que cal fer-ho ***amb obres i de veritat (1 Jn 3, 18). [30]**

Camí magnífic per a aquesta formació és la direcció espiritual personal. Si sabem obrir l'ànima de bat a bat, podrem rebre consells

precisos –de vegades indicacions sobre deures morals o de consciència–, perquè l'Esperit Sant dóna la seva llum i la seva gràcia a través d'aquest mitjà. També hem d'estar disposats a rebre aquesta formació en el mateix lloc de treball, sabent aprofitar les observacions dels qui ens envolten. Es requereix per a això humilitat, senzillesa per admetre les pròpies limitacions i per deixar-se ajudar evitant la suficiència, la presumpció i la vanitat.

Il·lusió professional

Una disposició interior molt convenient per aprendre a treballar és la il·lusió professional. És important, però, tenir una idea justa, elevada, de quina cosa ha de ser aquesta il·lusió en un cristià, per no reduir-la a una simple inclinació natural o un sentiment.

En rigor és l'anhel de servir Déu i els altres amb el nostre treball, el desig de contribuir amb la pròpia activitat professional al progrés humà orientant-lo amb sentit cristià, i a amarar així la societat amb l'esperit de Crist. Aquesta és la medul·la de la il·lusió professional d'un fill de Déu, que desperta l'interès humà per la tasca que hom realitza i l'alimenta des de l'arrel amb una saba d'esperança sobrenatural que manté viu l'interès de **convertir la prosa diària en hendecasíl·labs, en vers heroic.** [31]

Les activitats més corrents no són ja un monòton succeir-se d'accions que es repeteixen, com no ho van ser en la vida de Jesús, Maria i Josep a Natzaret. Hom descobreix una nova dimensió en les nostres tasques, i hom gaudeix amb la presència de Déu que les aprova, acollint l'ofrena del treball ben fet.

Per a un fill de Déu, la il·lusió professional no és un gust o un capritx. És la il·lusió de realitzar la feina que Déu vol perquè se santifiqui i doni fruit. Per això hi ha una vocació professional, que és part important de la vocació divina.

Aquest voler de Déu, però, hom el descobreix no sols per les inclinacions i aptituds –que certament hi compten–, sinó també per les circumstàncies en què cadascú es troba per Providència divina, i concretament pels deures que ha de complir i els serveis que de fet pot prestar.

Tot aquest conjunt de factors configura la vocació professional, i s'anomena "vocació" perquè efectivament representa una crida de Déu a triar, d'acord amb les circumstàncies personals, l'activitat professional més convenient com a matèria de santificació i apostolat.

En aquest marc es veu quant lluny de la il·lusió professional hi és aquesta patologia que sol anomenar-se professionalitis. La primera és l'amor a la feina com a mitjà de santificació i apostolat; la segona és l'esclavitud a un ídol que hom ha posat com a fi. I això últim pot succeir sense haver-ho pretès expressament, per haver descuidat de rectificar la intenció i haver-se mogut en la pràctica per metes terrenals posant en el triomf la pròpia complaença.

Sant Josepmaria adverteix d'aquest perill: **col·loca els quefers professionals al seu lloc: són exclusivament mitjans per arribar al fi; mai no s'han de prendre, ni molt menys, com la cosa fonamental. ¡Quantes «profesionalitis» impedeixen la unió amb Déu!** [32] **Aprendre a treballar bé és també aprendre a posar el treball en el seu lloc, un lloc tan important com el d'eix de la**

santificació en la vida corrent, però sempre un mitjà.

Al bons professionals se'ls coneix per la seva feina. A sant Josep tots el coneixien com l'artesà, i a Jesús com el fill de l'artesà, *fabri filius*, [33] i artesà Ell mateix. [34] No ha romàs el resultat del seu treball, cap dels objectes que van fabricar, amb qualitat, amb la perfecció que permetien les eines, treballant amb esforç, ordre, alegria..., mentre santa Maria feinejava amb el mateix esperit amb les tasques de la llar. Ha romàs, tanmateix, l'amor redemptor de Jesús en aquest quefer, i el de Maria i Josep units al seu amb un sol cor. Aquesta és l'essència de la santificació del treball.

[1] *Forja*, n. 698.

[2] Cf. *Camí*, n. 359.

[3] *Amics de Déu*, n. 55.

[4] *Solc*, n. 527.

[5] *Amics de Déu*, n. 72.

[6] *Ibídem*, n. 81.

[7] *Mt* 25, 26.

[8] *Amics de Déu*, n. 81.

[9] *Solc*, n. 505. Cf. *Catecisme de l'Església Catòlica*, n. 1866.

[10] Sant Tomàs d'Aquino, *S. Th.*, II-II, q. 54, a. 2, ad 1.

[11] *Camí*, n. 15.

[12] *Amics de Déu*, n. 62.

[13] *Ibídem*.

[14] *Forja*, n. 380.

[15] *Camí*, n. 998.

[16] Cfr. *Forja*, n. 607.

[17] *És Crist que passa*, n. 181.

[18] *Camí*, n. 606

[19] Beat Àlvaro del Portillo, nota 143 a Instrucción, 9-I-1935, n. 221, cit. en E.Burkhart – J. López, *Vida cotidiana y santidad en la enseñanza de San Josemaría*, III, Rialp, Madrid 2013, p. 176.

[20] Cfr. *Forja*, n. 607; *Amics de Déu*, n. 137.

[21] *Solc*, n. 494

[22] *Apunts de la predicació* (AGP, P10, n. 25).

[23] *Dt* 32, 4 (Vg).

[24] *Catecisme de l'Església Catòlica*, n. 2427.

[25] *Gn* 1, 10 ss

[26] *Converses amb Mons. Escrivà de Balaguer*, n. 116.

[27] *Ibídem*

[28] *És Crist que passa*, n. 50.

[29] *Ibídem*

[30] *Amics de Déu*, n. 91.

[31] *És Crist que passa*, n. 50.

[32] *Solc*, n. 502.

[33] *Mt 13*, 55.

[34] Cf. *Mc 6*, 3.

Apartat sobre el treball

.....

pdf | document generat
automàticament des de [https://
dev.opusdei.org/ca-es/article/treballar-
a-consciencia/](https://dev.opusdei.org/ca-es/article/treballar-a-consciencia/) (05/08/2025)